

DEKLARATION OM FLERSPRÅKIGHET INOM HÖGRE UTBILDNING

Detta dokument har inte någon rättsligt bindande verkan, men ger uttryck för ett offentligt engagemang i att aktivt och konstruktivt bidra till utvecklingen av handlingsprogram för flerspråkighet inom högre utbildning. Deklarationen kan undertecknas av dem som är engagerade i flerspråkig litteracitet och epistemologi, språklig mångfald och respekt för språkliga rättigheter, särskilt av personer inom/på: (a) forsknings/akademiska enheter, organisationer, förbund, föreningar (med eller utan juridisk person), b) enskilda personer inom akademiska enheter och andra samhällsorgan som är aktivt engagerade i språk inom utbildning.

INLEDNING

Internationaliseringspolitiken, som är av intresse för ett ökande antal högre utbildningsinstitutioner samt för nationella och överstatliga politiska organ, syftar till - påstår det - att förbättra kvaliteten på den högre utbildningen i en alltmer sammankopplad värld. I EU:s fall är internationaliseringspolitiska initiativ avsedda att uppnå större rättvisa mellan systemen för högre utbildning inom ramen för det 'Europeiska området för utbildning', främja transnationellt samarbete, partnerskap mellan högre utbildningsanstalter och samarbete mellan EU:s medlemsstater för att lyckas skapa "inkluderande nationella utbildningssystem". Internationaliseringen har dock i allt högre grad lett till användning av engelska som "lingua academica", till ämnesundervisning på engelska (EMI) och till "engelskifiering" av den högre utbildningen. Trots att det finns allt fler bevis för nackdelarna med användning av enbart engelska i undervisning, forskning, akademisk publicering och nätverksarbete, stöds detta i allt högre grad av nationella myndigheter och beslutsfattare som utgår från att engelska är ett medel för ekonomisk utveckling, modernisering och global kommunikation. Användningen av engelska på bekostnad av de officiella/nationella språken, liksom regionala språk eller minoritetsspråk, kan dock leda till att man överger domänspecifika språk och förkastar språkliga rättigheter. Användningen av engelska på bekostnad av andra språk med eller utan betydande kulturellt kapital får dessutom konsekvenser för den språkliga och kulturella mångfalden och leder till utarmning av social och epistemologisk kunskap.

ALLMÄNT UTTALANDE

Undertecknarna av Deklaration om flerspråkighet inom högre utbildning, utarbetad av Europeiska civilsamhällets plattform för flerspråkighet (ECSPM), stöder grundprinciperna i "[Helsingfors-initiativet för flerspråkighet i vetenskaplig kommunikation](#)"¹ och åtar sig att bidra till politiska beslut och praxis som som är i linje med Rekommendation CM/REC(2022)1, som antogs av Europarådets ministerkommitté om Vikten av flerspråkig och interkulturell utbildning för en demokratisk kultur (The importance of plurilingual and intercultural education for democratic culture)². Särskilt när det gäller den högre utbildningen åtar sig undertecknarna att:

¹ Här är en sammanfattning av Helsingforsinitiativet om flerspråkighet (<https://www.helsinki-initiative.org/sv>): (1) Stöd spridningen av forskningsresultat för att samhället ska kunna dra full nytta av dem genom att se till att a) forskare meriteras för spridning av forskningsresultat utanför den akademiska världen och för att interagera med arv, kultur och samhälle, och b) lika tillgång till forskningsbaserad kunskap ges på flera olika språk; (2) Skydda nationella infrastrukturer för publicering av lokalt relevant forskning genom att se till att: a) icke-vinstdrivande tidskrifter och bokförlag har både tillräckliga resurser och det stöd som behövs för att upprätthålla höga standarder för kvalitetskontroll och forskningsintegritet, och b) nationella tidskrifter och bokförlag skyddas i sin övergång till öppen tillgång; (3) Främja språklig mångfald i bedömning av forskning, utvärdering och finansiering av forskning genom att se till att: a) forskning av hög kvalitet värderas vid expertbaserad utvärdering oberoende av publiceringsspråk eller publiceringskanal, och b) tidskrifts- och bokpublikationer på alla språk beaktas på lämpligt sätt när mätningssystem används.

² <https://www.coe.int/en/web/education/-/new-council-of-europe-recommendation-on-the-importance-of-plurilingual-and-intercultural-education-for-democratic-culture>

- skydda och stödja användningen av flera språk, utöver det eller de officiella språken vid de högre utbildningsanstalterna, i styrning, forskning och publikationer, undervisning, lärande och kommunikation,
- säkra och stärka flerspråkighet, särskilt i undervisning och lärande, i transnationellt forskningssamarbete och
- förlita sig på användningen av de språkteknologiska verktyg för tjänster i undervisning och lärande som underlättar användningen av olika språk.

MEDVETANDEGÖRANDE

Undertecknarna av ECSPM:s Deklaration om flerspråkighet inom högre utbildning åtar sig att bidra till att öka medvetenheten hos sina universitetsmyndigheter, liksom hos dem som ansvarar för språkpolitik, språkförvaltning och utveckling av kursplaner, chefer för forskningsenheter, forskare, studenter, lärare och administrativ personal, liksom hos det civila samhället:

- 1) Att behärska sitt officiella/nationella språk, sitt arvsspråk eller något annat språk som man lärt, garanterar inte epistemologisk litteracitet på det språket, vilket innebär helt andra diskurspraktiker än folkspråklig litteracitet. Båda är dock viktiga för meningsskapande i utbildningssammanhang, både för elever och lärare.
- 2) När undervisning eller lärande äger rum på ett annat språk än det egna, kan/bör man inte förväntas producera en inföddlik variant av detta språk.
- 3) Det är viktigt att universitetsstuderande och personal uppmanas att använda sig av alla de språk och språkliga varieteter de har i sin repertoar för meningsfull kommunikation i olika sammanhang i sitt akademiska liv.

SÄRSKILDA REKOMMENDATIONER

De som undertecknat ECSPMs Deklaration om flerspråkighet inom högre utbildning ger följande rekommendationer som ska antas av beslutsfattare, transnationella, nationella eller statliga organisationer, organ, universitet, forskningsinstitutioner, forskningsfinansiärer och forskare:

1. Att göra det möjligt att olika språk (inte bara engelska) används som undervisningsspråk i utbildningsprogram, kurser och kursmoment vid sidan av institutionens officiella språk.
2. Det finns många "osynliga" språk i alla utbildningsinstitutioner och det bör finnas utrymme för dessa språk att bli synliga och att bli erkända.
3. Skapa förutsättningar för val av språk för att säkerställa utbildningens kvalitet.
4. Se till att lärare som erbjuder kurser på andra språk än de officiella språket/språken vid institutionen har epistemologiska kunskaper i dessa språk.
5. Internationella studenter bör få hjälp att integreras i den akademiska gemenskapen och därför erbjudas möjligheter till stöd och intensiva språkkurser.
6. Undvik uteslutande enspråkiga/monokulturella utbildningsupplevelser (förse t.ex. litteraturlistor, språkteknologiska verktyg, videor på olika språk).
7. Forskargrupper vid olika universitet bör uppmanas att besluta om vilket eller vilka språk de kommer att använda i olika sammanhang (vid interaktion, spridning av forskningsresultat, publicering av resultat).
8. Uppmuntra översättning och parallell användning av språk och investera i språkteknologiska verktyg.

Översättare: Guðrún Gísladóttir
Översättningsverktyget DeepL användes delvis
Niclas Abrahamsson granskade den svenska texten